

Бабецька Іванна Ярославівна

*к.ю.н., доцент кафедри права
ПВНЗ Університету Короля Данила
(м. Івано-Франківськ, Україна)*

МЕХАНІЗМ ЗАХИСТУ ІНТЕРЕСІВ ТА ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ ДИТИНИ

З розвитком технологій інтернет став відігравати одну з головних ролей у сучасному житті. Самостійне пізнання інформаційного світу дозволяє розширити коло інтересів дитини і сприяє її додатковій освіті, спонукає до кмітливості, привчає до самостійного розв'язання задач.

На сьогодні в Україні діє розгалужена система нормативно-правових актів, які безпосередньо закріплюють юридичний механізм забезпечення, охорони та захисту прав дитини в Україні. Слід зазначити, що вказаний механізм в цілому відповідає міжнародним стандартам у сфері прав дитини, що закріплені у відповідних конвенціях. Однак бурхливий розвиток суспільних відносин, світовий процес глобалізації, що дедалі активніше проявляє себе в усіх найважливіших сферах людського буття, а також прискорений розвиток технологічних інновацій, суттєво актуалізують необхідність перегляду окремих положень чинного законодавства у сфері забезпечення прав та інтересів дитини.

Аналіз чинного законодавства у сфері інтелектуальної власності дає підстави констатувати його обмеженість, зокрема, у питанні регулювання та захисту прав інтелектуальної власності дитини, незважаючи на те, що більшою мірою воно відповідає міжнародним стандартам (Конвенції про заснування Всесвітньої організації інтелектуальної власності від 14.07.1967 р., Всесвітній (Женевській) Конвенції про авторське право від 06.09.1952 р. та ін.).

Виникненню цивільних прав та обов'язків як для творців об'єкта права інтелектуальної власності, так і для інших осіб сприяють результати інтелектуальної, творчої діяльності. Правом інтелектуальної власності, згідно зі ст. 418 Цивільного кодексу України, є право особи на результат інтелектуальної, творчої діяльності або на інший об'єкт права інтелектуальної власності, визначений цим Кодексом. Виходячи з гарантій здійснення права власності, право інтелектуальної власності є непорушним. Забороняється позбавлення права інтелектуальної власності чи встановлення обмежень у його здійсненні, за винятком випадків, передбачених Конституцією та законами України [1].

На нормативному рівні визначені різноманітні форми, засоби та способи захисту особистих немайнових і майнових прав інтелектуальної власності. Порухення прав інтелектуальної власності в мережі Інтернет класифікують за об'єктами, право власності на які найчастіше порушується. Зокрема, виокремлюють порушення авторських та суміжних прав, порушення прав на

торговельні марки (знаки для товарів і послуг) та комерційні фірмові найменування, порушення прав на промисловий зразок.

На нашу думку, права дитини можна визначити як певні можливості дитини щодо її гармонійного розвитку і росту в певних соціальних, економічних і духовних умовах, що відповідають відповідним координатам часу і простору.

Законний інтерес дитини, відповідно існуючої правової доктрини, логіки правового розвитку та юридичної практики означає інтерес, який охороняється державою та суспільством. Однією з перешкод на шляху побудови здорового демократичного суспільства є різноманітні порушення прав підростаючого покоління. У наш час, коли в Україні закладаються правові основи глибоких соціально-економічних перетворень, проблема неповнолітніх набуває особливого змісту. Серед жертв злочинів діти мають найменші можливості захисту своїх прав, недоторканності і, безсумнівно, володіють підвищеною віктимністю. Коли суспільство не бачить підвищеної потреби у захисті дітей і не забезпечує його, майбутнє стає небезпечним. Сьогодні назріла необхідність у більш повному й об'єктивному інформуванні громадськості та й самих дітей про права дітей на захист. При цьому потрібно пам'ятати, що визнання й забезпечення прав дитини не порушує авторитету батьків і не зменшує обов'язків дітей по відношенню до сім'ї й суспільства.

Правовий захист інтелектуальної власності дитини в мережі Інтернет обумовлений особливостями сфери, в якій відбуваються такі порушення. Розміщення об'єктів права інтелектуальної власності у вигляді, доступному для публічного використання, є правомірним лише з дозволу автора чи іншої особи, яка має авторське право та (або) суміжні права. В іншому випадку виникають підстави для їх захисту у спосіб, встановлений національним законодавством.

Гарантії усіх громадян, що можуть створювати об'єкти інтелектуальної власності захищаються однаково. Про фактор повноліття, у цьому питанні, Конституція не розділяє громадян, та захищає власність будь-якої особи, що стала творцем та/або володарем права на інтелектуальну власність[2].

Таким чином, маємо основи надання права та гарантій усіх громадян України на розпорядження та захист своєї власності. Далі, доцільно звернути увагу на Цивільний Кодекс України, який наявними у ньому нормами, висвітлює місце неповнолітньої особи, у захисті власних прав. У статті 31 визначаються основоположні права дитини, та, що головніше, вільно брати участь у процесі мистецтва та творчої діяльності. Тобто визначаємо дитину, як одного з можливих суб'єктів права інтелектуальної власності, адже саме процес творення є основним у визначенні інтелектуальної власності, як об'єкту володіння.

Первинні суб'єкти права інтелектуальної власності можуть бути творцями об'єктів інтелектуальної власності незалежно від віку і стану

здоров'я, тобто авторами різного виду творів можуть бути як неповнолітні, так і малолітні діти, обмежено дієздатні і недієздатні. Здатність до творчості не має вікових меж чи обмежень у зв'язку з обмеженою дієздатністю чи недієздатністю творця.

Способи захисту залежать від специфіки належних дитині прав, характеру правопорушення, віку дитини і т. д. Батьки в повній мірі захищають права та інтереси дитини (малолітньої особи) віком до 14 років. Неповнолітнім особам батьки допомагають себе захистити (14-18 років). Дитина має право звернутися за захистом своїх прав та інтересів безпосередньо до суду, якщо вона досягла чотирнадцяти років (ч. 4 ст. 152 СК). Аналогічна норма закріплена в ч. 2 ст. 29 Цивільного процесуального кодексу України. При відсутності єдиної думки, кому з батьків і як захищати свою дитину, розбіжності, що виникли, можуть вирішуватись за бажанням батьків органами опіки та піклування. Законодавець закріплює один з видів представництва, а саме законне (обов'язкове) представництво батьків їх дітей.

Зокрема, це питання визначення суб'єктивного складу правовідносин законного представництва та законодавчого визначення поняття «член сім'ї», з'ясування позиції законодавців стосовно можливості та підстав представництва та захисту прав дітей в суді та інші [3].

Залежно від вирішення питання про суб'єктивний склад сім'ї визначається коло учасників сімейних правовідносин, носії комплексу сімейних особистих та майнових прав і обов'язків.

Однак не завжди інтереси дитини збігаються з інтересами перерахованих вище осіб. Правовими передумовами заміни батьків, опікунів і піклувальників є розбіжність їх інтересів з інтересами дитини і в такому випадку представником дитини має ставати представник органу опіки та піклування (ст. 43 ЦПК) або прокурор.

Підсумовуючи викладене, можна зробити висновок, що, навіть, часткове ознайомлення із механізмом захисту прав інтелектуальної власності дитини у соціальних мережах дозволяє зробити висновок про позитивні та негативні моменти і необхідність активізації наукових досліджень у цій сфері з залученням зусиль як правників, так і фахівців у інших галузях науки.

Список використаних джерел

1. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 року [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
2. Конституція України від 28.06.1996 року [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
3. Кириченко І. Експертне дослідження у судових спорах про порушення прав інтелектуальної власності // Інтелектуальний капітал, 2002. – № 2. – С.24-32